

Onderwijs

SAMENVATTING

88.343 leerlingen basis- en secundair onderwijs schooljaar 2016-2017

- In verhouding meer leerlingen TSO (bijna 1 op 4 van de lln. SO) en BSO (1 op 5) dan Vlaanderen

17.820 studenten hoger onderwijs academiejaar 2015-2016

- 8.489 universitaire studenten

97% kleuterparticipatie

19.774 cursisten volwassenonderwijs, dalend

De schoolse vertraging neemt af

- Kempen kent minder schoolse vertraging dan Vlaanderen

404 of 7,3% vroegtijdige schoolverlaters - dalende tendens

273 kandidaten voor examencommissie, groeiend

Aansluiting school-werk verbetert

- 9,5% werkzoekend na 1 jaar
- 3,9% nog geen werkervaring na 1 jaar

HOGE PARTICIPATIE AAN HET TECHNISCH SECUNDAIR ONDERWIJS

Enkele droge cijfers voor schooljaar 2016-2017
(data o.b.v. woonplaats):

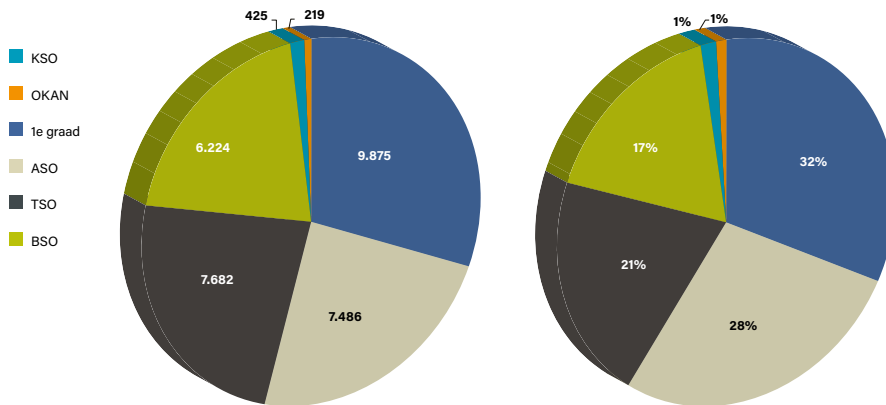
- 19.903 kleuters,
waarvan 129 buitengewoon kleuteronderwijs (0,65%)
- 34.182 lagere schoolkinderen,
waarvan 1.928 buitengewoon lager onderwijs (5,6%)
- 34.258 studenten secundair onderwijs,
waarvan 1.652 buitengewoon secundair onderwijs (4,8%)

De recentste data voor hoger onderwijs zijn de inschrijvingen van het academiejaar 2015-2016, toen telde de Kempen 17.820 inwoners die ingeschreven waren om een diploma HBO5, bachelor of master te behalen.

In lijn met de demografische evolutie zien we recent een lichte daling in het aantal kleuters, en een toename bij de leerlingen lager onderwijs. In het secundair onderwijs was er een lichte daling van het aantal Kempense leerlingen de laatste drie schooljaren, maar gezien de demografische evolutie zou deze in het schooljaar 2016-2017 zijn laagste punt moeten bereiken (ca. 1.000 leerlingen minder dan in 2010-2011).

Kijken we naar de participatie van Kempense inwoners aan de onderwijsvormen binnen het secundair onderwijs dan valt op - dat er in vergelijking met Vlaanderen - meer leerlingen kiezen voor beroeps- en technisch secundair onderwijs. 24,1% van de Kempense studenten secundair onderwijs volgt TSO. In Vlaanderen gaat het om 20,7%. 19,5% van de Kempense studenten secundair onderwijs volgt beroepssecundair onderwijs, t.a.v. 17,0% in Vlaanderen. Het aantal ASO leerlingen uit de regio is dan weer lager in verhouding tot Vlaanderen. 23,5% van de Kempense studenten volgt algemeen secundair onderwijs, in Vlaanderen is dat 27,6%.

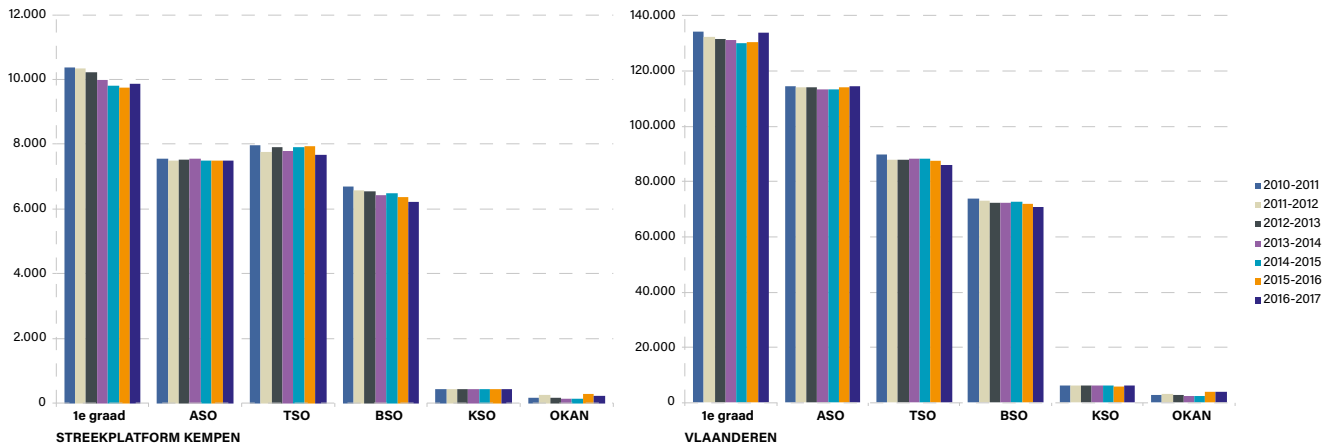

Figuur 1: Verdeling naar onderwijsvorm secundair onderwijs Kempen (links) en Vlaanderen (rechts) op basis van woonplaats, schooljaar 2016-2017 (bron: Regionale statistieken Vlaanderen - verwerking Streekplatform Kempen)

Zoals eerder aangehaald is er de laatste schooljaren een daling van het leerlingenaantal secundair onderwijs omwille van demografische redenen. Deze ziet u ook in de grafieken over de evolutie van de participatie aan de verschillende onderwijsvormen. Voor het schooljaar 2016-2017 ziet u dat de kentering al is ingezet met een hoger leerlingenaantal in de eerste graad.

Het merendeel van de leerlingen uit de 29 Kempense gemeenten volgt vanaf de 2de graad TSO, dat een licht dalende tendens vertoont qua leerlingenaantal de laatste schooljaren. ASO leerlingen zijn constant gebleven in aantal, wat wil zeggen dat hun aandeel

lichtjes toenam, aangezien het totaal aantal leerlingen afgenomen is. In Vlaanderen zien we evenwel dat er de laatste twee schooljaren een toename is van ASO leerlingen, die ook de grootste groep vormen vanaf de 2de graad. Bij het BSO zien we zowel voor de Kempen als Vlaanderen een daling in het leerlingenaantal.

Figuur 2: Evolutie leerlingen secundair onderwijs volgens onderwijsvorm, o.b.v. woonplaats, Streekplatform Kempen (links) en Vlaanderen (rechts), 2010-2017 (bron: Regionale statistieken Vlaanderen- verwerking Streekplatform Kempen)

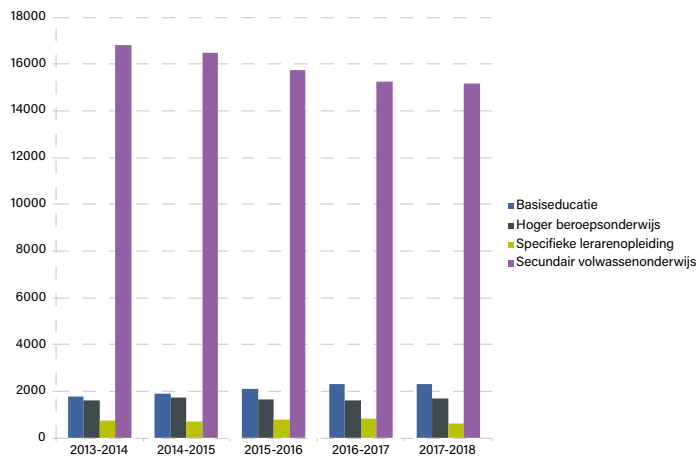
17.820 Kempense inwoners waren in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in het hoger onderwijs, goed voor zo'n 7,3% van de Vlaamse participanten aan het hoger onderwijs. Een aandeel dat constant blijft. Van deze studenten hoger onderwijs volgde 8.489 Kempenaren een universitaire opleiding, goed voor 6,6% van de Vlaamse universitaire studenten.

Lichten we er de drie grootste opleidingstypes uit, dan valt op dat de Kempenaren in verhouding met de Vlaamse studenten vaker een professionele bachelorstudie kiezen dan een masteropleiding.

K: Streekplatform Kempen, VL: Vlaanderen		2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Professionele bachelor	aantal K	7.393	7.694	7.776	8.067	8.268	8.452
	aandeel K in VL	8,14%	8,09%	7,94%	8,01%	8,00%	8,03%
Academische bachelor	aantal K	4.628	4.675	4.650	4.683	4.581	4.670
	aandeel K in VL	7,07%	7,10%	7,09%	7,17%	7,09%	7,20%
Master en master-na-master	aantal K	2.582	2.840	3.028	3.081	3.161	2.985
	aandeel K in VL	6,62%	6,89%	6,94%	6,79%	6,88%	6,69%

Tabel 1: Evolutie inschrijvingen hoger onderwijs volgens type opleiding (*niet alle opleidingen hoger onderwijs zijn opgenomen in de tabel), 2010-2016
(bron: Dataloop Onderwijs – verwerking Streekplatform Kempen)

Figuur 3: Evolutie Kempense cursisten volwassenonderwijs per onderwijstype, 2013-2018 (bron: AHOVOKS – verwerking Streekplatform Kempen)

* 3j minstens 150 halve dagen, 4j minstens 182 halve dagen, 5j minstens 220 halve dagen

HOGE KLEUTERPARTICIPATIE

97% van de Kempense 3 tot en met 5-jarigen ging vorig schooljaar voldoende dagen naar school*. Kijken we naar de 5-jarigen dan vinden we in de gemeenten Arendonk (92,3%), Oud-Turnhout (93,1%) en Turnhout en Baarle-Hertog (94%) de "laagste" kleuterparticipaties. In het schooljaar 2016-2017 gingen 468 kleuters onvoldoende dagen naar school (bron: Agodi).

DEELNAME AAN VOLWASSENONDERWIJS NEEMT LICHTJES AF

19.774 inwoners uit het Streekplatform Kempen waren tijdens het schooljaar 2017-2018 cursist in het volwassenonderwijs. 3 op de 4 cursisten volgt een opleiding secundair volwassenonderwijs. 11,6% is cursist bij Basiseducatie, 8% volgt hoger beroepsonderwijs en 3% de specifieke lerarenopleiding.

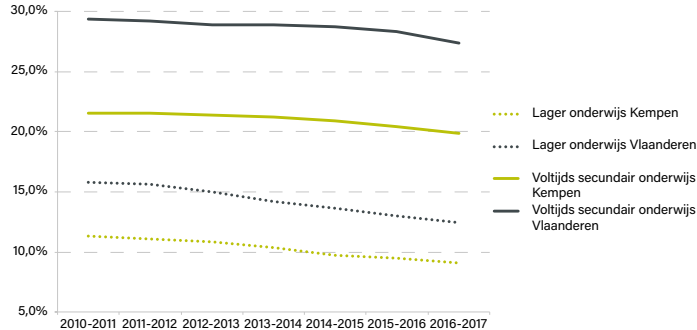
Enkel basiseducatie kent een groei in het aantal cursisten de afgelopen schooljaren.

DALING SCHOOLSE VERTRAGING

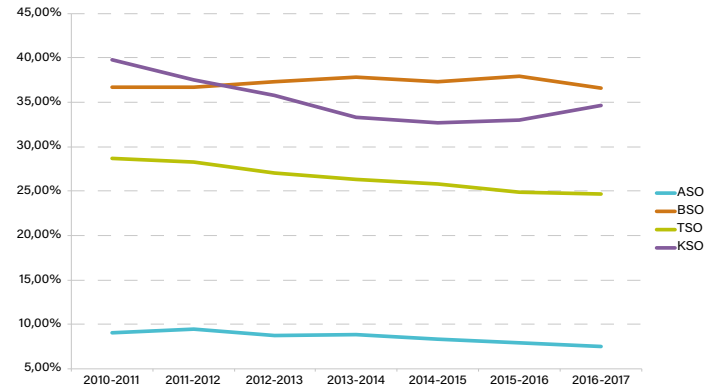
9.278 Kempense leerlingen in het lager of voltijds secundair onderwijs hadden één of meerdere jaren schoolse vertraging tijdens het schooljaar 2016-2017. Schoolse vertraging wordt berekend op basis van een vergelijking tussen het leerjaar waarin de leerling is ingeschreven en het leerjaar waarin de leerling op grond van zijn geboortjaar en bij normale studievordering zou ingeschreven moeten zijn. Schoolse vertraging kan het gevolg zijn van zittenblijven, maar evengoed van ziekte, of andere redenen.

De Kempense leerlingen hebben minder schoolse achterstand dan het Vlaamse gemiddelde, zowel in het lager als het voltijds secundair onderwijs. De laatste jaren zien we dat het aantal leerlingen met schoolse vertraging dalende is, zowel in de Kempen als in Vlaanderen.

Figuur 4: Evolutie schoolse vertraging lager en voltijds secundair onderwijs Kempen en Vlaanderen op basis van woonplaats, 2010-2017 (bron: Regionale statistieken Vlaanderen – verwerking Streekplatform Kempen)

In figuur 7 kijken we meer in detail naar de schoolse vertraging per onderwijsvorm vanaf de tweede graad secundair onderwijs voor de leerlingen uit de Kempen. U kunt zien dat de daling in de schoolse vertraging zich minder doorzet bij de leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs, hoewel schooljaar 2016-2017 voor BSO ook een daling optekent. De leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs hebben in verhouding ook het hoogste aandeel van leerlingen met schoolse vertraging. Ook het kunstsecundair onderwijs scoort een hoog aandeel. De evolutiegrafiek dient hier wel met de nodige nuance benaderd te worden gezien het lage leerlingenaantal in deze onderwijsvorm. Voor ASO en TSO zien we een sterke daling in het aandeel van de leerlingen met schoolse vertraging.

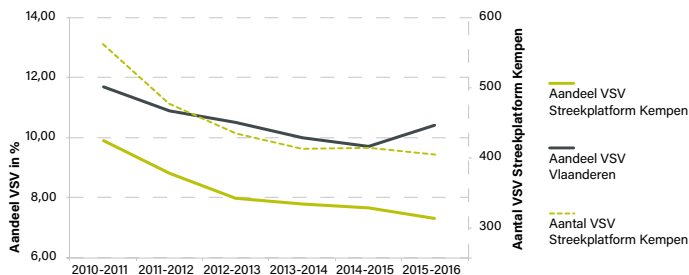
Figuur 5: Evolutie aandeel schoolse vertraging vanaf 2^e graad voltijds secundair onderwijs Streekplatform Kempen volgens onderwijsvorm op basis van woonplaats, 2010-2017 (bron: Regionale statistieken Vlaanderen – verwerking Streekplatform Kempen)

DALING VROEGTIJDIGE SCHOOLVERLATERS

Vroegtijdige schoolverlaters (VSV) zijn jongeren die niet meer leerplichtig zijn en die het Vlaams secundair onderwijs verlaten zonder dat ze hun kwalificatie hebben voltooid. In het schooljaar 2015-2016 telde de regio Kempen 404 vroegtijdig schoolverlaters. 7,3% van alle schoolverlaters die in de regio wonen. In Vlaanderen gaat het gemiddeld om 10,4% van de schoolverlaters die vroegtijdig afhaken.

In de Kempen zien we de laatste zes jaren zowel een daling in het effectieve aantal vroegtijdige schoolverlaters (schooljaar '15-'16 telt 157 vroegtijdig schoolverlaters minder dan schooljaar '10-'11), als in het aandeel ten opzichte van alle schoolverlaters. In Vlaanderen zien we dat deze dalende tendens in het schooljaar 2015-2016 omgebogen werd. De Kempen behoudt de neerwaartse trend.

Figuur 6: Evolutie vroegtijdige schoolverlaters Streekplatform Kempen en Vlaanderen, 2010-2016 (bron: Dept. Onderwijs en Vorming – verwerking Streekplatform Kempen)

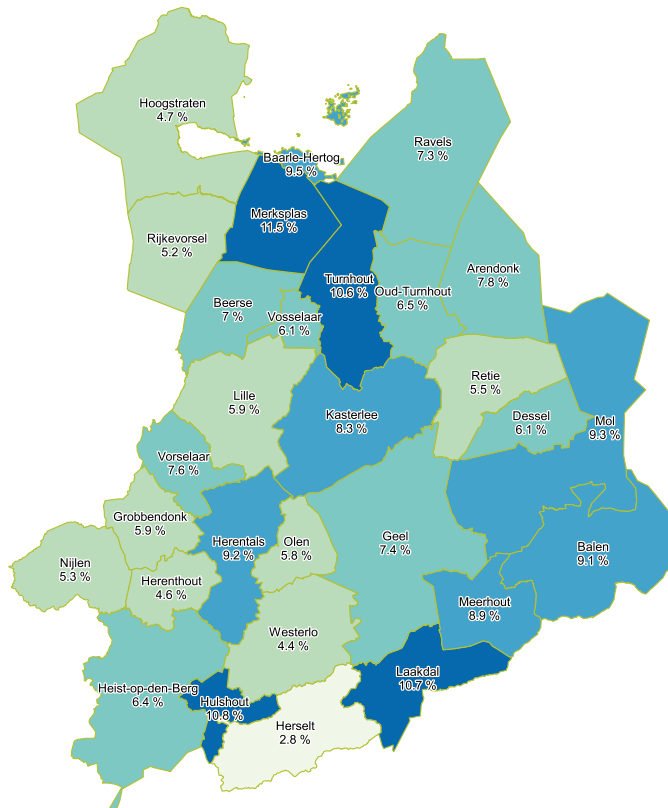
In figuur 7 vindt u een overzicht van het aandeel vroegtijdige schoolverlaters per gemeente voor het schooljaar 2015-2016. Deze percentages dienen met de nodige omzichtigheid te worden bekeken aangezien het in sommige gemeenten over zeer kleine aantallen gaat.

De stad Turnhout heeft niet het hoogste aandeel vroegtijdig schoolverlaters in de regio. De evolutie van de vroegtijdige schoolverlaters die in de stad wonen is zeer positief. In 2010-2011 waren er nog 18,2% van de schoolverlaters die vroegtijdig hun schoolloopbaan beëindigden. In 2015-2016 is dit gedaald naar 10,6%. Bijna tot op niveau van het Vlaamse gemiddelde van 10,4%.

De gemeente Merksplas heeft het hoogste aandeel vroegtijdige schoolverlaters in 2015-2016. Het betreft 13 schoolverlaters. Het percentage mag daarom met de nodige zorgvuldigheid worden bekeken, maar het betreft niettemin bijna 1 op de 8 schoolverlaters uit de gemeente Merksplas. Andere 'koplopers' zijn Hulshout (10,8%, ook 13 vroegtijdige schoolverlaters) en Laakdal (10,7% of 16 vroegtijdige schoolverlaters).

De Kempense gemeenten met het minst aantal vroegtijdig schoolverlaters in verhouding tot alle schoolverlaters in die gemeente zijn Herselt (2,8% of 4 leerlingen), Westerlo (4,4% of 12 leerlingen) en Herenthout (4,6% of 4 leerlingen).

Figuur 7: Aandeel vroegtijdige schoolverlaters t.a.v. alle schoolverlaters o.b.v. woonplaats, schooljaar 2015-2016 (bron: Dept. onderwijs en vorming – verwerking Streekplatform Kempen)

TOENEMEND AANTAL DEELNEMERS EXAMENCOMMISSIE

Naast de secundaire scholen kan u ook een diploma of getuigschrift behalen via de examencommissie secundair onderwijs. Hierbij worden enkel de examens georganiseerd, er is geen begeleiding noch cursusmateriaal voorzien. Examencommissie kan een tweede kans zijn voor vroegtijdig schoolverlaters, maar is bijvoorbeeld ook de manier voor leerlingen die thuisonderwijs volgen om hun diploma te behalen.

In 2017 deden 273 kandidaten mee met minstens één examen van de examencommissie. In 2013 waren dat er 140, jaar na jaar neemt het aantal kandidaten voor de examencommissie toe.

	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal kandidaten examencommissie	140	178	210	228	273

Tabel 2: Evolutie aantal kandidaten uit het Streekplatform Kempen die minstens één examen aflegden via de examencommissie, 2013-2017
(bron: AHOVOKS – verwerking Streekplatform Kempen)

DALEND AANDEEL LEERLINGEN MET ÉÉN OF MEERDERE KANSARMOEDE-INDICATOR, WEL TOENAME ANDERSTALIGEN

Binnen Vlaanderen worden leerlingen in kansarmoede extra ondersteund in het onderwijs. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de onderwijs kansarmoede indicatoren (ook wel OKI-kenmerken genoemd). Hierbij wordt gekeken naar vier zaken: 1/ het opleidingsniveau van de moeder is max. diploma lager secundair onderwijs, 2/ de leerling

heeft recht op een schooltoelage én heeft deze aangevraagd, 3/ de thuistaal is niet Nederlands en 4/ de leerling woont in een buurt waar 25% van de leerlingen die er wonen minstens twee jaar schoolse achterstand hebben. Een leerling kan meerdere OKI-kenmerken hebben.

Basisonderwijs		1/02/2010	1/02/2011	1/02/2012	1/02/2013	1/02/2014	1/02/2015	1/02/2016	1/02/2017
Streekplatform Kempen	Opleiding moeder	22,73%	21,75%	21,56%	20,77%	20,80%	20,24%	20,19%	19,71%
	Schooltoelage	25,09%	24,31%	23,24%	23,45%	22,59%	22,75%	23,26%	22,72%
	Thuistaal	2,90%	3,16%	3,81%	3,89%	4,44%	5,05%	5,84%	6,43%
	Buurt	12,00%	10,91%	10,81%	10,58%	10,44%	8,65%	10,01%	9,10%
Vlaanderen	Opleiding moeder	25,15%	24,79%	24,44%	24,14%	24,14%	24,06%	23,96%	23,75%
	Schooltoelage	26,57%	26,22%	25,45%	26,29%	25,55%	26,39%	27,53%	27,38%
	Thuistaal	9,71%	10,38%	10,93%	11,50%	12,41%	13,33%	14,45%	15,47%
	Buurt	24,98%	25,20%	24,97%	24,75%	24,77%	24,71%	24,54%	24,56%

Tabel 3: Evolutie aandeel leerlingen met OKI-indicatoren t.a.v. alle leerlingen Streekplatform Kempen en Vlaanderen, 2010-2017
(bron: Agodi - verwerking Streekplatform Kempen)

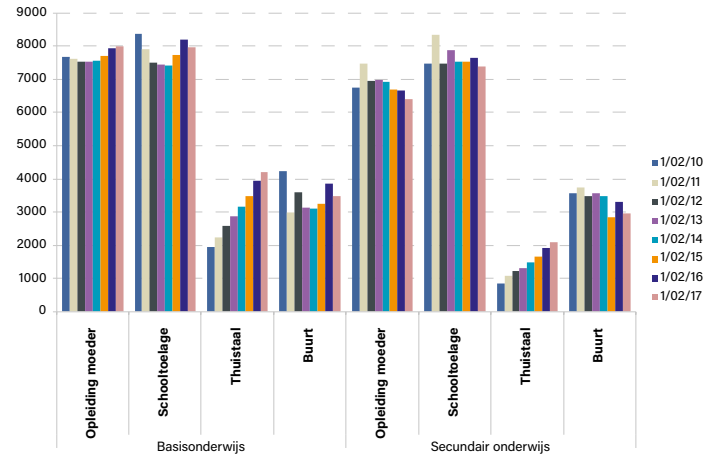

Op de teldatum van 1 februari 2017 telde de 29 Kempense gemeenten 32.532 leerlingen basisonderwijs. Voor 19,7% (6.410 lln.) van deze leerlingen is het hoogste behaalde diploma van hun moeder lager secundair onderwijs. Het aandeel leerlingen basisonderwijs met dit OKI-kenmerk daalt, maar de absolute aantallen van leerlingen nemen wel toe de laatste jaren.

22,7% heeft recht op een schooltoelage en vroeg deze aan (7.392 lln.). De laatste drie schooljaren zien we ook hier een toename in de absolute aantallen.

Voor 2.092 leerlingen (6,4%) is de belangrijkste thuistaal niet Nederlands. Dit aantal, maar ook het aandeel t.a.v. alle leerlingen nam de laatste schooljaren sterk toe. In 2010 ging het om 863 leerlingen basisonderwijs (2,9%) en in 2017 om 2.092 leerlingen (6,4%). De Kempen heeft hierin wel een zeer klein aandeel als je de Vlaamse cijfers vergelijkt. Vlaanderen kent een toename in het aandeel van 9,7% in 2010 naar 15,5% in 2017.

2.961 leerlingen (9,1%) wonen in een buurt met veel schoolse achterstand. Dit aandeel nam de laatste 7 schooljaren af. In Vlaanderen bleef dit min of meer status quo. De Kempen kent in verhouding met Vlaanderen ook een zeer laag aandeel leerlingen basisonderwijs die in een buurt wonen met veel schoolse vertraging.

Figuur 8: Evolutie OKI-kenmerken leerlingen Streekplatform Kempen, 2010-2017 (bron: Agodi - verwerking Streekplatform Kempen)

Kijken we naar het secundair onderwijs dan zien we min of meer dezelfde tendensen als bij het basisonderwijs. Al zijn de aandelen van leerlingen met OKI-kenmerken in het secundair onderwijs wel lager dan in het basisonderwijs. Wat de OKI-indicator "opleidingsniveau van de moeder" betreft is het aandeel én de absolute aantallen voor de Kempense leerlingen secundair onderwijs dalende.

De Kempen heeft op alle OKI-indicatoren een lager aandeel dan Vlaanderen. Vooral op de OKI-indicatoren "buurt" en "thuistaal" is de kloof met Vlaanderen groot.

Secundair onderwijs		1/02/2010	1/02/2011	1/02/2012	1/02/2013	1/02/2014	1/02/2015	1/02/2016	1/02/2017
Streekplatform Kempen	Opleiding moeder	16,58%	16,25%	15,89%	15,72%	15,51%	15,47%	15,65%	15,56%
	School- toelage	18,05%	16,90%	15,83%	15,55%	15,17%	15,48%	16,13%	15,47%
	Thuisstaal	4,21%	4,80%	5,46%	6,01%	6,50%	6,98%	7,75%	8,16%
	Buurt	9,11%	6,38%	7,57%	6,54%	6,36%	6,51%	7,58%	6,77%
Vlaanderen	Opleiding moeder	21,24%	20,98%	20,82%	20,70%	20,66%	20,59%	20,73%	20,72%
	School- toelage	22,32%	21,52%	20,70%	20,83%	20,59%	21,31%	22,39%	22,15%
	Thuisstaal	14,69%	15,83%	16,47%	17,27%	17,31%	18,63%	19,45%	20,24%
	Buurt	14,69%	15,83%	16,47%	17,27%	17,31%	18,63%	19,45%	20,24%

Tabel 3: Evolutie aandeel leerlingen met OKI-indicatoren t.a.v. alle leerlingen Streekplatform Kempen en Vlaanderen, 2010-2017

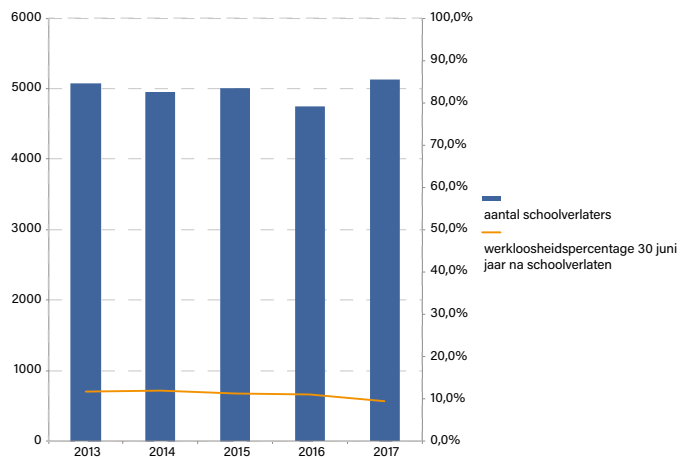
(bron: Agodi - verwerking Streekplatform Kempen)

DE AANSLUITING SCHOOL-WERK VERBETERT MET HET AANTREKKEN VAN DE ECONOMIE

In 2017 telde het arrondissement Turnhout 5.218 schoolverlaters. Dat zijn er 476 of 10% meer dan in 2016. Ook in Vlaanderen is er een toename van het aantal schoolverlaters (+7,7%). Deze toename wordt deels verklaard door een aantrekkende arbeidsmarkt die vooral bij middengeschoolde jongeren voor een uitstroom als schoolverlater zorgt (Vlaanderen en arrondissement Turnhout +16% t.a.v. 2016).

9,5% van de schoolverlaters uit het arrondissement Turnhout (496) was na 1 jaar werkzoekend. 3,9% had in het jaar na afstuderen geen enkele dag gewerkt (206). Dat is opmerkelijk beter dan voorgaande jaren. Schoolverlaters vinden met andere woorden sneller hun weg naar de arbeidsmarkt. De Kempense schoolverlaters vinden globaal genomen ook beter aansluiting op de arbeidsmarkt dan het Vlaamse gemiddelde waar 10,5% van de schoolverlaters op 30 juni 2017 werkzoekend was.

Figuur 9: Evolutie aantal schoolverlaters arr. Turnhout (oranje cijfers) en hun werkloosheid op 30 juni het jaar na het schoolverlaten (blauw percentage), 2013-2017 (bron: VDAB schoolverlatersrapport 2018 - verwerking Streekplatform Kempen)

Voor meer inzicht in de aansluiting school-werk per onderwijsvorm en studierichting verwijzen we naar de uitgebreide schoolverlatersstudie en de Kempense vertaling hiervan.

<http://streekplatformkempen.be/2018-schoolverlatersstudie-kempense-vertaling/>

IS DE KEMPENAAR TEVREDEN OVER HET AANBOD BASISONDERWIJS?

Is er voldoende kleuter- en lager onderwijs in de Kempense gemeenten?

In de gemeentemonitor wordt gepeild of de inwoners oordelen dat er voldoende kleuter- en lager onderwijs is in hun gemeente. Voor het Streekplatform Kempen is de mediaan van de 29 gemeenten zeer positief. 94% geeft aan het eens te zijn met stelling dat er voldoende kleuter- en lager onderwijs is. 4% geeft aan neutraal te zijn en slechts 2% is het niet eens met deze stelling.

Zijn we tevreden over de onderwijsvoorzieningen in de gemeente?

De Kempense gemeenten krijgen een goed rapport. De mediaan is 90% van tevreden inwoners. 8% staat neutraal en 1% is ontevreden.

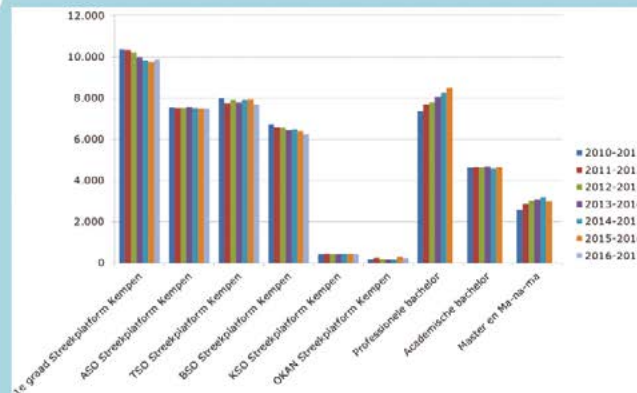

Onderwijs

19.903 kleuters
 34.182 lagere schoolkinderen
 34.259 lln. secundair onderwijs
 17.820 hoger onderwijs
 19.774 volwassenonderwijs

BSO
 TSO
 Professionele bachelor

Evolutie leerlingen secundair en hoger onderwijs volgens onderwijsvorm, o.b.v. woonplaats, Streekplatform Kempen, 2010-2017

20%
 schoolse vertraging
 Secundair onderwijs

7,3%
 vroegtijdig
 schoolverlaters

6,43%
 thuistaal niet Nederlands in
 basisonderwijs

9,5%
 schoolverlaters
 werkzoekend na 1 jaar